

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisha v Ljubljani, Franciškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40— K
pol leta 20— "
četrt leta 10— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanja je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja uvžčenja od petit-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstva naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovarisha v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Stališče socialističnega učiteljstva v Srbiji k načrtu novega šolskega zakona.

(Članek Drag. Slavkovića — „Učiteljska Borba“ št. 6. in 7., Kragujevac 1920.)

Novi zakonski projekt, kao i svi zakonski projekti u ovoj nezdravoj društvenoj atmosferi, ima istu sudbinu: da bude skrojen u tesnoj i nezdravoj kancelariji, a da se realizuje u prostranoj i zdravoj prirodi. On, kao po nekom prokletstvu, koje od vjekada prati našu prosvetu, ne donosi sa sobom ničeg novog, ničeg svežeg, što bi moglo da obnovi ekonomski i idejni život osnovne škole.

Svi mi osećamo, da su uslovi, u svima granama ljudske delatnosti, potpuno izmenjeni ovim ratom i da su i u prosveti, prirodno, dobili nov oblik. Za sve nas je to jasno kao dan; samo siepac to ne može da konstatuje. Pa ipak je min. prosvete našlo da Srbija t. j. Jugoslavija, zauzima i sada istu geografsku širinu i dužinu, pa analogno ovoj oštroumnoj konstataciji izvelo je zaključak: da i novi zakon u narodnim školama, treba da bude veran refleks stanja u kome se nalazi nova državna organizacija troimenog naroda. Ako i ima kakvih izmena u njemu, to su samo izmene administrativne prirode, koje vrlo malo zadiru u suštinu školskog života i školske politike u opšte.

Ustanavljaju se pokrajinske birokratsko-školske institucije, propisuje im se tačno granica u kojoj imaju da se kreću i tome slično, učitelj se izjednačava u plati sa ostalim činovnicima analognih kvalifikacija, ali se u školu kao prosvetnu i vaspitnu ustanovu ne dira. Tu dakle, gde je težište školske politike, — nema pomena.

Maksimalno število otrok.

Dopustite mi da odmah, u kratkim potezima, rasmotrivamo ovaj zakonski projekt.

Čl. 1. veli: da je „zadatak narod. škola da vaspitavaju decu“ i t. d. a naročito, „da šire pismenost i prosvjetu.“

Članom 5. se odmah gornji cilj negira. Konstruktori ovoga projekta zakona, odmah su pohnitali da demantuju sami sebe i da pokažu, da njima nije stalo mnogo do toga, hoće li se u školski život u istini uneti kakvo poboljšanje nešto dobro i savremeno, već nesmotreno otriju neiskreno staranje, o ovom pitanju, koje aktuelno interesuje ne samo učitelje, već na prvom mestu narodne mase, i težnju da osiguraju i dalje status quo ante u narodnoj prosveti. Ovu konstataciju ne oborimo dokazuje sam ovaj član koji glasi: „u isto vreme se može poučevati najviše 70-ro djece.“

Iz iskustva znamo, da nadležni traže uvek, ostvarenje ovoga maksimuma po školama, a iz ovoga opet izlazi, da će učitelji većito ostati roblje, mučenici, koji će do kraja svoga života imati za cilj samo da posrću i padaju pod težkim krstom koji im savremena država, preko ministarstva prosvete nabacuje na ledja. Može li se, dakle, sa oboljelim brojem metodskim raditi, jer će biti obligatan i za nepodaljenu školu kao i za podelene? Može li se sa oboljelim brojem dece uraditi šta korisno? I najnekulturniji crnac zna za prost fizički zakon, da snaga ili silja treba da bude ekvivalenta teretu koji se pokreće, sledstveno i da snaga — silja, koje može pokrenuti ili podići teret od 50 nije u stanju da isto učini sa teretom od 150 kgr. Ali to nije potrebno min. prosvete da zna. Ono hoće da naš učitelj bude izuzetak, stavljen van fizičkih zakona.

Dok ovaj maksimum mogućeg opterećenja učiteljske radne snage u kulturom svetu predstavlja cifru od 40, 35, a u Švajcarskoj u ponekim kantonima 25 učenika, dotle u Jugoslaviji modernisti iz ml. prosvete ceniju taj maksimum na 70. Eto vam najskorijeg rezultata naše prosvetne politike. Eto kakav je novi zakon, još u samome početku.

Zakon u tehničkom i ekonomskom pogledu.

Hajdemo dalje!

Polazna tačka, od koje je trebalo poći pri izradi novoga zakona, ako se

njime htelo izmeniti školsko stanje, bilo bi dvoguba emancipacija: tehnička i ekonomska.

Dok je nastava kao psihički refleks osnovne škole bila samo jedna sinteza šturog i nekoristnog, i predstavljala savršenu nekontinuelnost između sebe i potreba života, a za posledicu imala slab ili nikakav interes narodnih masa prema samoj školi, dotle je u ekonomskom pogledu bila od uvek „ubogo pastorče“, koja je blagodareći vrlo često, samo ličnim naporima pojedinaca vegetirala i izlazila s teškom mukom na kraj.

Šta je uradio ovaj novi zakonski projekt u ovom pogledu? Je li ma u koliko izmenio ovo stanje? — I u jednom i drugom slučaju situacija ostaje savršeno ista.

U mesto, da se novim projektom psihički život narodne škole saobrazi potrebama života, iz nastave izbacе svi rudimenti i sama nastava postavi na temelju lične akcije učenikove i ručni rad učini osnovičaru temeljom nastave — čl. 20. (koji govori, koji će se predmeti predavati u školi) počinje sa naukom o vjeri. Kao da su Alfa i Omega ljudskog saznanja skoncentrisani u nauci o vjeri. Kao da nastava nema prešnjih briga pri uticanju na dečju psihu od kontradiktornog i mističkog zanovetanja. (eo ovaj član 20. samo je prepis istog člana iz ranijeg zakona, prema tome izlišno će biti komentarisati ga duže, kad i inače idejno postavlja i dalje narodnu školu u trajljava.

Obćinska ili državna šola?

U ekonomskom pogledu će narodna škola biti u nepovoljnijem položaju, nego što je bila i pre ovoga rata i pre novoga zakona. Ona je po novom projektu i dalje ostavljena u materijalnoj zavisnosti od osirotelih školskih opština. I do ovoga rata finansiranja škole od strane školskih opština, bio je kamen spotičanja života i rada škole, sada će pak ovo značiti osudu na mizerno životarenje od danas do sutra. Dakle, i posle 30-to godišnjeg iskustva o ovakvom načinu izdržavanja

škole, država je ipak namerno i dalje ostavila da samo nosi oholo ime škola, bez ijednog stvarnog i neophodno nužnog školskog atributa! U ovome se vidi težnja, da se Narodna Škola ne oslobodi nipošto strahovitog lanca koji je neumitno sputava i lišava istinskog života i da se nikako ne izbavi iz ekonomskog robstva. To dokazuje fakt što je ona i ovoga puta namerno ostavljena na izdržavanje školske opštine.

Svakome od nas te i suviše dobro poznato, kako se i na koji način zadovoljavaju i podmiruju najnužnije školske potrebe. Svakome je poznato, ako ne iz iskustva, ono svakako po čuvanju, maltretirajući položaj nastavnika, ko ji je osuđen da prosi školski prirez, da bi zadovoljio školske potrebe. Zamislite kakva budućnost očekuje narodnu školu, a to reći sve nas posle ove svetske katastrofe, kad su i pojedinač i celina, izuzev jednog malog broja lupeža iscrpljeni do maksimuma, kada se natezanje u svima oblicima društvene akcije gotovo nepodnošljivo oseća.

Posedujući razredi in šola.

Cilj čl. 13., 14., 15., 16., 17., 18. i 19. jeste, da širokim narodnim masama onemoguću široku snažnu i zdravu prosvetu. Jer, prosvećen i kulturnar narod revolucionira svoj psihički život na prirodno, kod koga se javlja težnja i za reformiranjem ili čak i korenitom izmenom društvenih odnosa. Ali ovo nikako nije, niti sme biti želja vladajuće klase — klase krupnih bogataša i militarista. Ovo joj nije želja još i zato, što učitelj, taj večiti društveni parija ovakvim načinom ostaje u većitoj fizičkoj i društvenoj zamorenosti, u stalnim tvaricama oko održavanja školskog i svog i života. Vladajući su u Min. Prosvete postavili ljude od zanata, ljude od struke, koji se razumeju u psihologiji i umeju da pronadju ekonomsko-psihološki metod, da se i škola i učitelj učine bezopasnim za izrailjsko carstvo pljačke, koncesija i afera.

Nu školsko pitanje je samo sastavni deo socijalnog pitanja, i školska politika, ako

LISTEK.

JAKOB DIMNIK:

† Ivan Krulec.

Vigred se povrne,
vse se veseli,
tratica pogrne
se s cveticami.
Drobne ptičice pojo
tam v cvetočem gaju,
al' prijatelja k nam nazaj
nikdar: več ne bo.

Vzor učitelj in vzgojitelj mladine, skrben oče in zvest seprog je legel v prezgodnji grob. Tovarish Ivan Krulec, vadm. učitelj na ljubljanskem učiteljskišču, je dne 27. aprila po mučni, dolgostrajni bolezn, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 53. letu svoje starosti, mirno zaspal v Gospodu. Hitra jetika, ta učiteljska morilka, je pretrgala nit temu dragocenemu življenju. Pokojnik je bil izvrsten in vesten učitelj, požrtvovalec in najboljši prijatelj šolske mladine, vrl in ljubeznjiv tovarish ter marljiv pedagoški pisatelj. Ljubljansko učiteljskišče je s Krulčevo smrtjo posebno hudo prizadeto, zakaj ta zavod še ni imel nikdar tako izbornega elementarnega učitelja in tudi bržkone ne dobi izlepa njemu vrednega naslednika. Krulec je bil

rojen učitelj in vzgojitelj mladine. Najbolj srečnega in zadovoljnega se je počutil v krogu svojih nedolžnih malčkov v razredu; delal in živel je z njimi ter si zbiral zaklad spoštovanja, ljubezni in neomejenega zaupanja svojih učencev. Ko je imel že kal smrtne bolezni v sebi, še je silil v šolo ter iskal uteh. Izvedrila in zdravja pri svojih ljubljenih učencih. Dne 5. marca je še pisal svojemu ravnatelju tako-le: „Velecenjeni gospod ravnatelj! Ker je do Vas previsoko, (bil je tako slaboten, da si ni upal priti v 1. nadstropje). Vam tem potom naznanjam, da sem danes zjutraj svojo službo zopet rastopil. Težko gre, težko! Potem pa še bolezen v razredu (oslovski kašelj, ošpice i. dr.). Danes mi manjka od 38 učencev 20! Pouk v takem razredu je sila težaven. Pa naj bo kakorkoli! Storitii hočem, kar morem.“ In storil je res, kar je mogel, storil je več, kar mu je veleval stan! Zato je pa tudi popolnoma opravičeno pričakoval, da bodo na višjem mestu priznali njegovo uzorno in vestno delovanje, čeprav ni imel izpita za meščanske šole. In to se pa žal, ni zgodilo! To je rahločutnega moža, ki se je zavedal, da je vzoren učitelj in vzgojitelj mladine, hudo bolelo. To preziranje je glodalo kakor črv na njegovem rahlem zdravju ter mu pospešilo prezgodnjo smrt. Navzlic temu si je pa s svojo neumorno delavnostjo pridobil

kot učitelj in vzgojitelj mladine častno priznanje v srcu svojih učencev in njih staršev.

Kakor je bil pokojnik uzor učitelja in vzgojitelja mladine v šoli, prav tak uzor je bil tudi kot družinski oče. Težko, težko ga bo pogrešala njegova blaga soproga, ki je bila pokojniku najvestnejša družica in spremljevalka v življenju. Rojena Dunajčanka, se je iz ljubezni do svojega moža popolnoma naučila slovenskega jezika in v slovenskem jeziku tudi vzgajala svoji dve hčerki, stari šele sedem, oziroma 9 let. Vsa čast taki ženi!

Kako priljubljen je bil pokojnik Krulec v Ljubljani, je pokazal njegov veličastni spreved. Poleg učiteljskega zbora domačega zavoda, vadmške mladine ter gojenecv in gojenk učiteljskišča, je prišla izkazat zaslužnemu šolniku zadnjo čast najodličnejša gospoda ljubljanska iz meščanskih, šolskih in uradniških krogov. Pred hišo žalosti je zapel pevski zbor Glasbene Matice pod vodstvom nadučitelja-skladatelja gosp. Ferdo Juvanca Oskar Devovo žalostinko: „Vigred se povrne“. Na to se je začel premikati dolgi spreved. Za mrtvaškim vozom sta stopali pokojnikovi esirotelji hčerki in do skrajnosti potrta in užaloščena soproga.

Oh, težka pot, oh, dolga pot,
ko od srca srce se loči — — —

Za sorodniki so šli zastopniki višjega šolskega sveta z gospodom predsednikom prof. Fran Vadnjalom na čelu in potem pa zastopniki raznih uradov, šol, mešča ncv in nepregledna vrsta prijateljev in nekdanjih hvaležnih učencev njegovih. Pri kapelici na Priškovcu so mu pevci zapeli v slovo: „Blagor mu, ki se spočije“. Nekaj pogrebcev se je tu poslovilo od pokojnika, velika večina, med njo tudi šolska mladina, ga je pa spremlila do grca pri Sv. Križu, do

jamice tihe, kotička mlru,
kjer ni ne križev, težav ne joku.

Tovarish Ivan Krulec je bil rojen v Ljubljani dne 24. aprila 1863. l. V ljudsko šolo je hodil v Ljubljani, in sicer na IL mestno deško ljudsko šolo, kjer je dovršil 5 razredov. Iz 5. razreda je vstopil v pripraviljalnico za učiteljskišča v Ljubljani, kjer je dovršil tudi štiri letnike učiteljskišča. Dne 20. aprila 1885. l. je prebil izpit učne usposobljenosti za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom. L. 1898. je posečal na državni obrtni šoli v Gradcu risarski tečaj za ljudskošolske učitelje, kjer je bil usposobljen za učitelja risanja na obrtnih nadaljevalnih šolah. I. 1909. je s strokovno učiteljico Anico Lebarjevo in učiteljem Ivanom Dimnikom dovršil na Dunaju tečaj za slaboumne otroke.

je buržoaske partije u opšte i imaju, neposredan je izraz klasnih interesa. Zato se školsko pitanje i ne može i ne sme eliminirati samo za sebe i kao takvo posmatrati i tretirati. I sve dotle, dok učiteljstvo kao celina direktno akcijom, savremeno i snažno organizovano, pomognuto od radničke klase, čiji je interes radikalno rešenje ovoga pitanja, ne učini pritisak na gospodareće elemente, sve dotle ćemo ovako skrpljeni u gomilice, uzburjani i svetlih očiju, tražiti izlaza iz zagušljive atmosfere ovakvog školskog života, ali ćemo se vraćati u svoja sela sve zabrinutiji i sve nezadovoljniji. I to će biti, sve dotle dok se ne iztreznimo od patriotskog pijanstva.

(Konec pril.)

Šolski list. Ker se je 2. številka Šolskega lista I. in III. stopnje zaradi železniške stavke zakasnila, pošiljamo te dni šolskim vodstvom samo II. stopnjo; I. in III. dobijo naknadno.
Učiteljska tiskarna.

Javna kvalifikacija ljudsko-in meščanskoškolskega učiteljstva.

Naredba poverjeništvu za uk in bogočastje o usposobljenostnem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji.

Dokler se po zakoniti poti ne ustanove določila o službenem ocenjanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah v Sloveniji, se odreja na podstavi pooblastila § 78. drž. zakona o ljudskih šolah z dne 14. maja 1869., št. 62 drž. zakona to-le:

§ 1.

Ravnatelj in nadučitelj večrazrednih šol predlože najkasneje do dne 30. junija vsakega leta okrajnemu (mestnemu) šol. svetu za vsakega podrejenega učitelja službeni popis glede zmožnosti, metode, marljivosti, točnosti in vestnosti, uporabnosti in vedenja.

§ 2.

Za vsak šolski okraj se ustanovi pri okr. šolskem svetu okrajna ocenjevalna komisija, ki priobči na podstavi službenega popisa (§ 1.) in nadziranj okrajnega šolskega nadzornika vsakemu učitelju določnega okraja pod zaprtim ovojem in proti obratni poštni sprejemnici službeno oceno po tem-le vzorcu:

Službena ocena.

Vaše delovanje na šoli v se za šolsko leto na podstavi službenega popisa šolskega vodstva in nadziranj z dne in z dne ocenja tako-le:

- 1. Zmožnosti:
- 2. Metoda:
- 3. Marljivost, točnost in vestnost
- 4. Uporabnost:
- 5. Vedenje:

§ 3.

1. Člani okrajne ocenjevalne komisije so: predsednik okrajnega šolskega sveta — načelnik;

Po dovršenem zrelostnem izpitu, leta 1882. je bil imenovan začasnim učiteljem na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, kjer je bil l. 1886. stalno nameščen. Leta 1901. je bil imenovan vadniškim učiteljem na tukajšnjem učiteljskišči, kjer je neumorno deloval do prerane svoje smrti. Tu se je izčrpal do zadnje sile ter iščel v večnost „z dela in teže učitelj-trpin“.

Pa tudi izven šole je bil pokojni Krulec vsestransko delaven. Sestavil je „Mojo prvo čitanko“ in spisal „Navodilo k Moji prvi čitanki“. Popravil in predelal je Ivan Miklosizhev „Slovensko-nemški Abecednik za obče ljudske šole“. Bil je tudi priden sodrudek naših šolskih listov, dečen odbornik Slovenske Šolske Maticice, Glasbene Maticice, Slovenskega drž. učiteljskega društva in Slovenskega planirkega društva. Do svoje smrti je bil tudi član Ljubljanskega učiteljskega društva. In tega vsestransko delavnega in zaslužnega šolnika ni več med nami . . . Kako ga je škoda!

Vigred se povrne,
— — — — —
al' prijatelja k nam nazaj
alkdar več ne bo.

Na svidenje onkraj grobal

okrajni šolski nadzornik — poročevalec;

zastopnik učiteljstva ljudskih in meščanskih šol v okrajnem šolskem svetu — prisednik. Ako sedi v okrajnem šol. svetu več zastopnikov učiteljstva, stopi tisti izmed njih v okrajno ocenjevalno komisijo, ki ga določi predsednik okrajnega šolskega sveta.

2. Za stalne veroučitelje pa stopita na mesto okrajnega šolskega nadzornika po cerkvenem oblastvu določeni nadzornik veronauka (dekan ali poseben nadzornik) in na mesto zastopnika učiteljstva zastopnik cerkve.

3. Kadar gre za ocenjanje zastopnika učiteljstva, oziroma cerkve v okrajnem šolskem svetu, stopita v ocenjevalno komisijo njiju namestnika.

§ 4.

Službovanje ravnatelj, nadučitelj in začasnih voditeljev večrazrednih šol, istotako voditeljev enorazrednih, ocenja okrajna ocenjevalna komisija samo po izidu nadziranj okrajnega šolskega nadzornika.

§ 5.

1. Predpisani redi so: 1. „prav dobro“, 2. „dobro“, 3. „zadostno“, 4. „nezadostno“; za vedenje pa: 1. „popolnoma pravilno“, 2. „pravilno“, 3. „manj pravilno“, 4. „nepravilno“.

2. Ocenjevalna komisija pod vsako točko ocenjevalne pole (§ 2.) kratko in točno poviše lastnost učiteljevo ter mu na tej podstavi prisodi red. V posebni opombi naj se omeni izredno šolsko, prosvetno, človekoljubno ali drugo podobno delovanje.

3. Vedenje se ocenja, v kolikor se vpošteva proti predstojnikom, tovarišem, staršem in učencem, zunaj šole pa, kolikor je v zvezi z ugledom učiteljskega stanu in z napredkom in razvojem zavoda, na katerem učitelj deluje.

4. Posameznim učiteljem se v službeni opombi priobči red, ki so določeni v 1. odstavku tega paragrafa, brez nadaljnega popisa.

§ 6.

Šolskemu vodstvu in višjemu šolsk. svetu v Ljubljani okrajni šolski svet obenem pošlje prepis ocenjevalne pole (popis in rede), iz katere je razvidno, kako se je ocenilo službovanje na šoli nameščenih učiteljev.

§ 7.

Učitelji imajo pravico, pri šolskem vodstvu v ocenjevalni dobi po enkrat vpogledati v prepis ocenjevalne pole ter si ga prepisati; tekem 14 dni izza vročitve ocene se smejo pritožiti na višji šolski svet zoper oceno, ki je slabša nego 1. ali 2. red (§ 5., [prav dobro, dobro, oziroma popolnoma pravilno, pravilno]).

§ 8.

1. O prizivih odloča prizivna komisija pri višjem šolskem svetu, katere člani so pristojni višji šolski nadzornik in dva učitelja, ki sta nastavljena na javnih ljudskih in meščanskih šolah ter sta člana višjega šolskega sveta.

2. Če bi se pa pritožil zoper oceno eden teh dveh učiteljev, določi višji šolski svet drugega učitelja iste kategorije v prizivno komisijo.

3. Prizivna komisija za pritožbe veroučiteljev je sestavljena iz višjega nadzornika za veronauk in iz duhovnika, ki ga določi cerkveno oblastvo izmed dveh duhovnikov, ki sta člana višjega šolskega sveta.

4. Če je treba poizvedb. preden se odloči o prizivu, jih izvrši pristojni višji šolski nadzornik, oziroma višji nadzornik za veronauk ali duhovnik, določen po cerkvenem oblastvu.

§ 9.

1. Usposobljenostna ocena nanovo nameščenih ali s početkom šolskega leta premeščenih učiteljev naj se redno ne ustvarja pred tretjim četletjem.

2. Redna letna ocena se priobči učiteljstvu tekem enega meseca po zaključku šolskega leta, in sicer prvič za šolsko leto 1919—20.

§ 10.

Višji šolski nadzorniki priobčujejo svojo oceno okrajnemu šolskemu nadzorniku in vsakemu učitelju osebno pod zaprtim ovojem in proti obratni poštni sprejemnici.

2. Njih ocena je dokončna.

V Ljubljani, dne 23. aprila 1920.

Deželna vlada za Slovenijo.

Poverjeništvu za uk in bogočastje.

Poverjenik: dr. Verstovšek s. r.

JOSIP LAPAJNE:

Učiteljstvo sebi.

Ko sem pred 20 leti k temelju Učit. konvikta priložil prvi kamen, ki smo ga mladi učiteljskišniki skrivaj klesali dobro leto, nisem mislil na samega sebe, in če tarnam danes, bi z istim vzklikom trdil, da me ne sili k temu lastni „ego“, temveč čisto učiteljski ponos, ponos, ki ga naj vstvarjata lastna oseba, moja in tvoja družina. Učiteljeva osebnost zdatno podpira ugled stanu in šole, še zdatnejše pa isto podira zanemarjena učiteljeva družina, njegovi otroci. Je-li ugledu našega stanu primerno, če so učit. otroci po vaseh slabše opravljani, kakor oni kakega zakotnega trgovca ali gostilničarja, če so v mestih bolje nastanjeni in oskrbljeni, kakor njih vaški sodrugi? Uboga učiteljska sirota, trepeča posledice vojske, se bo li s ponosom sklincevala na stan svojih roditeljev? Veste li, da sem že opetovano opazil, da je učiteljev sin kaj rad zatajil svojega očeta! In oni veliki gromovniki izišli iz učiteljskih družin, ni jim li bilo v največjo slast biti po šoli, po učitelju? Obdržimo tedaj našo deco bližje sebi samim, olajšajmo jim težave nežnih dnij in prevedimo jih k popolnemu razumu ob naših lastnih ognjiščih! Mnogega zla ubranimo otroke najlaže po onih jateh, ki so sami okusili podeželski kruh in razumevajo, kako grozen prepad zlja nasproti malim „ubežnim kraljičem“, ki z zelenih poljan stegajo ročice v svetlobesteče mestno ozidje. Da usoda učitelje kaj rada obdarja z otroci, je znano, da učiteljski otroci niso ravno najboljši dijaki, je ob izčrpanih očetovskih silah razumljivo, da pa so navadno najpremetnejši in najživahnejši, je pač pripisovati okoliščinam njih zdravih početnih bivališč. Vse troje nas kliče tedaj, da našim študirajočim dijakom preskrbimo res varnega zavetja pod večšo roko. Če nimamo lastne strehe, naj nam bo v sili dobra tudi tuja, le ognjišče naj bo domače! Na zadnjem občnem zboru je nasvetoval učitelj ljublj. obč. odbornik Likozar naj bi se kak ljubljanski zavod prestavil na deželo, (Sangrad pri Cerkljah ali razne graščine), njegove prostore pa naj bi zasedel naš konvikt ali dijaški dom. Nasvet naj ne vrate mimo ušes! — Drugi predlog se je kratkotalo preslišal. Glasi se: Vsak zavežen učitelj (ica) bodi član Učiteljskega konvikta! — Če pomagaš učiteljevemu otroku, podpiraš svoj stan in njegov ugled, če nimaš otrok, si jih vsak dan lahko nakopješ in tedaj boš pomoči potreben tudi sam. Oni pa, ki jezdi jo že na konju, naj preišljajo dni, ki so bili in prav radi bomo vsi segli globoko v žepe in zdaten položili dar, sebi in našim malim v dar. — Učiteljstvu, ki je zasnovalo idejo in zaklad Učit. konvikta, gre vse priznanje in podeželani nikakor ne bomo dopustili, da bi pojedinci uganjali v društvu osebno in dnevno politiko!

Dopis iz Prekmurja.

V Prekmurju je primanjkovalo okrog 50 učiteljev. Civilni komisar si je znal hitro pomagati in je nastavlil sporazumno z viš. šol. svetom stare, domače učitelje. Niti eden od teh ne razume slovenskega jezika. Ko pridemo s temi v dotiko, govore ti z nami po nemško. Predstavlja si, uboga grešna duša, kako izgleda ta babilonska (jugoslovenska) šola! Prvi razred uči Slovenec, drugi pa takozvani novopečeni Prekmurci (v resnici Madžaroni). Naša država nastavlja te ljudi, jih plačuje zato, da poučujejo spakedran dijalekt. Ko prevzame ta razred zopet Slovenec, je treba otroke šele učiti Slovenščino. Otroci izgubijo s tem eno leto, a država plačuje Madžarone zato, da otroci ne znajo jezika. Umevno je, da je naše učiteljstvo zelo ogorčeno nad takim brezglavim početjem. Ako gospodu komisarja pomanjkanje učiteljstva res tako zelo skrbi, naj še teh par mesecev pusti otroke brez pouka, in v jeseni nastavi naše učitelje-začetnike! Veliko bolje brez pouka, kakor pa da bi učili madžarski učitelji! Sicer pa opazamo, da se gosp. civ. komisar vmešava v notranje poslovanje okr. šol. sveta. Okrajni šolski svet sploh ne eksistira, naš nadzornik sploh nima besede, dekrete izdaja le civ. komisar za Prekmurje. Ako službeno pišeš na civ. komisarjat (na okr. šolski svet ne smeš), čakaš par mesecev odgovora. Razumljivo, ker si g. civ. komisar ne zna razdeliti delokroga. Čemu pa imamo nadzornika? Učiteljstvo nastavlja jo na taka mesta, kjer sploh ni mogoče začeti pouka. Ko pride isti zopet nazaj, se čudi gospoda, zakaj ni že začel s poukom. Obljubovali so nam rebesa, obljubovali zemljo, velike šolske vrte. Rekli so nam, da je tu doma blagostanje, da imajo kmetje vsega dovolj! Pride nato učitelj s svojo ženo. Občina mu noče dati vrta, ne polja, pravi

da je že drugim dala v najem. Ako vpraša za nakup živeži, ga zopet ni itd. Načie ne mara popraviti šolskih poslopj! — Država bi skoraj vse tukajšnje šole poddržavila; gospod župnik Klekl je bil proti temu. Predlagal je, naj ostanejo držayne, občinske in rimo-katoliške šole. Posebno zadnje so mu stale na duši. Predsednik kraj. šol. stolca (sveta) je župnik (brez izvojitve). Ljudje pa nočejo popravljati, ker mislijo, da bo država vse šole prevzela v svojo oskrbo.

K sklepu še nekaj! Hvaležno nalogo bi rešili kolegi v Murski Soboti s tem, da bi ustanovili tam okraj. učiteljsko društvo. Naj se pošljejo vabila, vsi pridemo! Ako ostanemo še nadalje brez organizacije — notem bo v Prekmurju kmalu več Madžaronov kakor nas!

Viš. šol. svet opozarjamo, naj izbacne vse mažarske učitelje, sicer jih bomo sami. Trotoč še čebele ne marajo!

Nekaj misli k članku „V Srbiji in pri nas“.

Pod naslovom „V Srbiji in pri nas“ razpravlja tov. I. J. v 16. št. Učit. Tovariša momente, na katere se ozira srbska naučna uprava pri podelitvi raznih učiteljskih mest. Vse lepo in prav! Nikakor pa se ne morem strinjati s smelo trditvijo „kdor ni dela vaje zunaj šole, ta tudi v šoli ne dela“. Torej izvenšolsko delovanje, bodisi na književnem ali kulturnem polju, naj bo edino merilo učiteljskega delovanja v šoli! To vendar ne gre! Kaj pravijo k temu po večini naše tovarišice? Poznam izborne učiteljske moči, ki žive samo za šolo in porabijo ves prosti čas zopet za šolo. Za izvenšolsko delovanje pa jim primanjkuje časa. Šola potrebuje celega človeka. Dvema gospodarjema pa naenkrat do danes še ni bilo služiti mogoče. Ne trdim, da kdor dela izven šole, ne stori v šoli ničesar. Omenjam pa le besede priznanega pedagoga, strok. in mladinskega pisatelja: „Pisati ne morem več, ker trpi drugače pouk“. Tako odličen šolnik!

All mora pri podelitvi kakšnega mesta tudi državni uradnik naštetiti svoje izvenuradno delovanje? — Saj smo tudi mi državni uradniki, ali si naj sami postavimo steno, ki naj nas loči od drugih?

Ne podcenjujem izvenšolskega dela tovarišev, ki priča o njihovi marljivosti. Za to se naj dobi plačilo izven šole. Sicer pa „ne samo, kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dotžan!“ Da pa bi vsled intenzivnega izvenšolskega delovanja storil v šoli več, nego ostali, o tem pa iz lastne skušnje zelo dvomim. Glavno merilo učiteljeve sposobnosti bodi vedno le njegova kvalifikacija. — V ostalem sem pa naziranja tov. I. J. B. Z.

Podpirajte

„Jugoslovansko Matico!“

CFNE:

V obrambo.

„Slovenski učitelj“ se je v zadnji št. jako nerodno spotaknil ob Šolski list in bi storil veliko umestnejši korak, če bi obrnil klasifikacijo, namenjeno Šolskemu listu v razpravi „Kultura“, kjer ga označi kot znak nizke naše kulture — rajši na sebe.

Ne mislim varovati Šolskega lista kritike, ki jo zasluži in prepričan sem, da če bi hoteli dati uradniki s Šolskim listom knjigo stalne vrednosti za ljudsko šolo, bili bi gotovo toliko dalekovidni, da bi vzeli v vsebino vse novejške kulturne delavce in tudi starejših se bi zametovali.

Da se bomo prav razumeli, pripominjam, da sem za svojo osebo in zaenkrat še za knjigo stalne vrednosti, ki bi bila kelikor mogoče popolno urejena in vsebovala snov najnovejših kulturnih delavcev poleg onih iz preteklih dni. In če me vsled tega kvalificira kdo kot nazadnjaka, sem prepričan, da me je obsodil po paragrafi naglega soda, kajti pomisliti je, da naše podeželsko ljudstvo zaenkrat še ne bo voljno nabavljati svoji deci vsako leto mogoče dvakrat nov list, ki bi se le malo časa uporabljaj. Le počasi! Pride tudi še to, a ne stopajmo z obema nogama hkrati, temveč z vsako posebej.

Vsi smo občutili kričečo potrebo, da je nadomestiti čitanke, v katerih je bilo že skoroda nemogoče najti primernega čtiva za našo mladino. Če hočemo biti odkriti, pač ne bo nikogar sram priznati, da nam je v tej dobi Šolski list kaj prikladno vzjavnal vrzel v pomanjkanje dobrega čtiva na ljudski šoli in smelo trdim, da bi se težko našel kdo, ki bi v tako kratkem času bolj prikladno uredil list ali pa knjigo, ki naj nadomesti čitanke, kot so storili to uredniki Šolskega lista vsak za svojo stopnjo.

Ne bom na novo poživil stvarne kritike o Šolskem listu, saj smo jo že ponovno slišali in poznamo prav dobro vse njegove vrline in pomanjkljivosti, a hvaležni smo mu prav iz srca, da nam je priskočil v kritičnem času na pomoč. Povem le toliko, da ga naša mladina prebira z velikim zanimanjem in je pri njej že docela domača, ker je našla v njem vse vrline, ki so kritiku v „Slov. učitelju“ še tuje.

Zdi se mi, da prevladujejo v novejšem času kritike strankarski momenti. Če napravi ena roka še toliko lepega, dobrega in koristnega, je vse od druge obsojeno v smrt. Kam nas bo to dovedlo, je drugo veliko vprašanje.

Če bi hotel biti „Slov. učitelj“ stvaren in odkrit, moral bi resnici na ljubo priznati Šolskemu listu poleg hib tudi vse vrline, katerih mu noben šolnik ne more odreči in ne bi ga žigosal le z neslanimi opazkami.

Če hočemo biti kulturni, bodimo v prvi vrsti stvarni!

PAV. FLERÉ:

Sklepni razredi na mestnih ljudskih šolah.

Pri presojanju sklepov odbora ljubljanskega učiteljskega društva v zavezi sklepni razredov na mestnih ljudskih šolah (gl. let. „Uč. Tov.“ št. 13.) je smatrati kot 1. vprašanje zaključnega razreda na ljudskih šolah,

2. načelno vprašanje organizacije in stališča meščanske šole.

K tema vprašanjem si dovoljujem pripomniti:

1. Z ozirom na to, da se v mestnih ljudskih šolah večina otrok zadnjih treh šolskih let razprši v druge šole in ostane v ljudski izvečine le manj sposobni materijal, naj bi se uredil na teh šolah nek zaključni razred s praktičnim učnim in vzgojnim poudarkom. Normalno naj bi kot zaključni veljal VI. razred; to pa le tedaj, če je na vsako stran (tedaj tudi na srednje šole) mogoč vstop iz ljudske šole po dovršenem 5. letu ljudskošolske izobrazbe. Vendar pa naj se ta zaključni razred ne uvaja v organizacijo ljudske šole, ne da bi dopuščal izjem navzgor in navzdol. Kadar n. pr. v Ptuj delimo slovensko mešano ljudsko šolo v deško in dekliško, bo VI. razred tako prazen, da bi njegovo vzdrževanje ne bilo ekonomično in se bomo morali zadovoljiti z zaključnim oddelkom pri najvišjem občem razredu. Drugod se lahko pripeti, da bi bilo preveliko število učencev v VI. kot v zaključnem razredu, njihova zrelost ali celo sposobnost za nadaljni, a ne zaželjeni ukovira uspešnemu delu v takem razredu; v takem slučaju naj se dovoli tudi nastavek s VII. razredom, kar je za izobrazbo gotovo boljše kakor pa vzporednica k VI. razredu.

Taki zaključni razredi pa naj bi se ne uredili le na mestnih ljudskih šolah, nego povsod, kjer je dana (zazdaj z meščanskimi, pozneje mogoče tudi s kakimi drugačnimi šolami) za nadarjenejše otroke možnost višje izobrazbe kakor jo more nuditi ljudska šola.

V ta zaključni razred vstopajo vsi učenci, ki so dosegli to učno stopnjo, in vsi, ki spadajo nanjo, došli odkoderkoli.

Vstop iz tega razreda v druge (meščanske, srednje i. pod.) šole je za učence mogoč le pod pogoji za sprejem v te šole.

2. Za presojanje drugega vprašanja naj bi veljalo načelo:

Zaradi stremljenja po čimprejšnji fuziji meščanske z nižjo srednjo šolo naj se prva po svoji organizaciji vedno bolj bliža drugi in naj se gledé organizacije in stališča na njo prenesejo vse tozadevne določbe za nižje srednje šole. Te bi bile:

- a) enaki pogoji za vstop (v obeh brez izpita po dovršenem 5. šolskem letu ljudske šole),
- b) poizkusna doba, po kateri se učenec lahko vrne ljudski šoli,
- c) ista učna doba (3—4 leta),
- d) iste ugodnosti za prestop v razne strokovne šole in na učiteljske, kjer naj se formalni sprejemni izpit v obče odpravi.

Učenci, ki v meščanski ali srednji šoli v vzgojnem ali učnem oziru ne uspevajo, se do dovršene šolske obveznosti oddajajo ljudski šoli; kaka izjema ne sme veljati ne za mesta ne za deželo. Če bi se taki otroci morali obdržati v meščanski ali podobni šoli, se kmalu najdejo stranke ki bi izrabljale dejstvo, da se v meščanski šoli neopravičene zamude ne kaznujejo, priglasile bi otroke v to šolo, pošiljale ne bi jih nikamor.

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Matice!“

Opomba uredn.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Zborovanje Učiteljskega društva za mariborski šolski okraj*) se vrši dne 6. maja ob 10. uri dopoldne v Mariboru v mali dvorani »Narodnega doma«. Vzpored: 1. Poročilo nam. predsednika. 2. Predavanje. 3. Volitev novega predsednika. 4. Slučajnosti in predlogi. Pridite polnoštevilno!

+ Pedagoško društvo v Krškem (krški krožek) zboruje v četrtek pred binokostmi, t. j. dne 20. maja ob 11. uri dop. na Latažu ob Savi. Ker se bodo razmatrivala važna stanovska vprašanja, prosimo polnoštevilne udeležbe. Vabijo se tudi tovariši in tovarišice št. Jernejskega okrožja. Tovarišica Vlastimila Levstikova bo predavala o temi: »Pomen šolskega gledališkega odra«. Na svidenjel!

+ Učit. društvo cerkniško-loškega sodnega okraja je zborovalo ob skoro polnoštevilni udeležbi učiteljstva 8. aprila 1920 v Grahovem. Po predsednikovem pozdravu prosi besede tov. Kobal, ki čestita predsedniku k imenovanju za okraj. šol. nadzornika. Opiše trpljenje njegovo in njegove družine za časa skoro petletne suspenzije. Imenovanje naj mu služi vsaj kot delno zadoščenje in plačilo za kruto preganjanje in storjene krivice. Najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo predavanje tov. predsednika Kabaja, ki je govoril o temi: »Demokratski duh med učiteljstvom, pri pouku in odgoji v šoli«. Zanimivim izvajanjem je sledilo učiteljstvo ves čas pozorno. Spisani referat se predloži viš. šol. svetu Volitev delegata za učit. kongres se je odločila na prihodnje zborovanje. Radi plačevanja članarine se pridružuje društvo predlogu tov. Gangla ozir. sklepu pravnega odbora. Glede okrožnice v svrhu ustanovitve skupne jugoslov. učit. organizacije brez razlike političnega in strankarskega prepričanja se sklicuje na svoj sklep z dne 8. maja 1919, ki se je z njim že izreklo za enako organizacijo. — Tajnik.

+ Litjsko učiteljsko društvo zboruje v sredo 12. t. m. ob 9. uri v Toplicah pri Zagorju s sledečim vzporedom: 1. Pozdrav in odborova poročila. 2. Tov. Andoljšek: Germanizacija v srednjem veku in nje žalostne posledice za Slovence. 3. Tov. Liliša: Iz mojega ujetništva na Francoskem. 4. Volitev odbora in delegatov za Zavezino skupščino. 5. Raznoterosti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

+ Slovensko učiteljsko društvo Kočevskega okraja zboruje dne 15. t. m. v Loškem potoku. Vzpored: pozdrav predsednika, referat tov. Mir. Trosta o Lermontovu, poročilo zastopnika v okr. šol. svetu, volitev delegatov za »Zavezino« zborovanje v Celju, nominiranje zastopnikov za skupščino UJU v Beogradu in za prihodnjo dobo v okraj. šol. svetu ter sklepanje o razdružitvi društva v namen, da se osnuje novo društvo za sl. v. in nemško učiteljstvo v okraju. Odhod iz Sodražice ob 10. uri (polet. časa). V slučaju neugodnega vremena se vrši zborovanje istotam in z istim dnevnim redom v sredo po Binkoštih t. j. 26. t. m. — Pridite vsi! Predsednik.

+ Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo v Gornjem gradu dne 18. aprila ob jako povoljni udeležbi. Predsednik V. Pulko navzoče iskreno pozdravi ter preide na dnevni red. Zapisničarica Marija Rojnik prečita zapisnik zadnjega zborovanja, ki se neizpremenjeno odobri. Na to se oglasi tov. Kocbek, ki pravi, da se mu čudno zdi, kako da se v 14. šte. »Učit. Tov.« pozdravlja »Umesten predlog« ormoškega učit. društva glede uvedbe posebnega »Šolskega uradnega lista«, med tem, ko se je isti njegov predlog, objavljen že v 5. šte. »Učit. Tov.« med društvenimi poročili — prezrl. Pristavil je še, da je tudi okrajni šol. svet za Gornji grad ta predlog sprejel. Na to sta se prečitala dva dopisa in sicer »Strok. tajništva« o članarini in od »Zaveze«, da se pozove vse še neorganizirano učiteljstvo k pristopu v društvo. Za tem so se pregledale vrste naših članov in glej! manjka le eden, ki pa ni včlanjen iz posebnega vzroka. Predsednik je na to govoril o šolskih razmerah v naši državi s posebnim ozirom na šolstvo v Sloveniji in Srbiji. Orisal je neugodne šolske razmere v Srbiji pred vojno in kakoršne so sedaj. Reden šolski obisk so onemogočale prej razne ovire, osobito pa raztresena in zelo oddaljena sela in neradni prispevki za vzdrževanje šol. A v povojni dobi so po Srbiji šolske razmere ponekod tako slabe, da si mi to kmaj predstavljamo. Šolska poslopja so izropana; ni vrat, ni oken; manjkajo klopi, učila; šolskega sluge ni. Šolski odbori, ki bi imeli od pobranega davka dati gotovi del tudi

šoli, tega navadno ne store ali le v nezadostni meri. K temu še pride preziranje učiteljskih zasebnih pravic. Tako je vlada zasegla v Beogradu Učiteljski dom, namenjen učiteljskim sirotam. Na ugovor je takratni naučni minister Marinković rekel deputaciji, da more za se kaj izprostiti, a ne se mešati v ministrske posle. Med tem ko je vlada dala nekaterim beograjskim bogatašem velika brezobrestna posojila, da si popravijo svoje palače, da jih dajo proti odušni najemnin v najem, bi učiteljstvo moralo lepo prositi, da dobi nazaj svojo lastnino. Ta dejstva in pa prikazen, da se vse združuje v močne skupine, ker se zaveda, da le v slogi je moč, so privedla tudi učiteljstvo raznih držav do tega, da se združuje v sindikate, to je v zveze s sorodnimi skupinami v še večjo moč. Sistem prosjačenja in pritiskanja kljuk se je preživel. Sistem borbe, smeje in odločne je postal dostojen modernega sodobnega človeka, ki ima svoj ponos, ki si je v sveti svojega dostojanstva, svoje vrednosti. Koncem se je pobirala članarina in pristojevoli prispevki za rezervni sklad ter se je določilo, da se vrši prihodnje zborovanje meseca junija na Rečici. P.

Kakor znano, se prof. Foerster nikoli ni strinjal z nemškim imperializmom in narodnim šovinizmom in je imel dovolj poguma, da je Nemcem povedal svoje mnenje prav odkrito, če in kadar je sploh bilo potreba. Zato je bil nemškonačionalnim krogom in posebno dijaštvu vedno trn v peti.

— Ljudsko štetje v naši kraljevini. Vlada je odredila, da se izvrši dne 31. decembra 1920 splošno ljudsko štetje na teritoriju kraljevine SHS. Istočasno se ima izvršiti tudi popis vse domače živine in popis hiš in poslopij, v katerih stanujejo ljudje. Ljudsko štetje bo v rokah občinskih oblasti. Njihova dela bodo nadzorovala okrajna glavarstva in ministrstvo za socialno politiko. Državni in občinski uradniki, učitelji vseh šol, svečeniki in drugi pismeni državljani so obvezani, da prevzamejo popisovalne pole v kolikor jih v to določi kompetentna občinska oblast. Osebe, ki opravljajo te posle v kraju, kjer stanujejo, ne dobe nobene nagrade, osebe pa, ki bodo vršile ta posel izven svojega bivališča, dobivajo dnevno po 20 dinarjev in povračilo vseh potnih in drugih stroškov. Vse stroške krije občinska oblast.

— Zamenjava bankovcev po 50 in 20 kron se vrši še do 15. t. m. Po tem dnevu bodo ostali v prometu še 10, 2- in 1-kronski bankovci, ki se bodo pozneje zamenjali.

Davek na vojne dobičke. Tozadevni zakon je potrjen ter se začne takoj izvrševati. Za podlago so dohodki v letih 1914. do 1919. Ako se v teh letih povprečno ni pridobilo na leto nad 40.000 K več kot povprečno v štirih letih poorej, se davek ne sme predpisati. Kdor pa je v letih 1914. do 1919. pridobil skupno nad 120.000 K ali samo v letu 1919. več kot 60.000 K, zapade obdavčenju. Nadalje se obdavčijo letni dobički: 40.000 K s 30%, do 80.000 K s 35%, od 80.000 K do 160.000 K s 40%, od 160.000 K do 240.000 K s 50%, od 240.000 K do 400.000 K s 60%, od 400.000 K do 800.000 K s 70%, od 800.000 K do dveh milijonov kron z 80% in od dveh milijonov kron višje z 90%.

— Ustava v Čehoslovaški. Republika ima dve zakonodajni zbornici, t. j. poslansko zbornico in senat. Volilno pravico za parlament imajo moški in ženske z dopolnjenim 21. letom, v senat pa s 26. letom. Izvoljen je lahko v parlament vsak državljan (državljanica), ki je izpolnil 30. leto, v senat pa s 45. letom. Mandati za parlament trajajo šest let, za senat pa osem let. Predsednika republike volita s tripetinsko večino parlament in senat. Ena in ista oseba sme biti za predsednika izvoljena le dve dobi zapored, le glede sedanjega predsednika dr. Masaryka je sklenjeno, da ostane predsednik do smrti.

— Janu Žižki, slavnemu vojskovodji čeških husitov, bodo dne 14. julija povodno 500 letnice njegove zmage nad armadami nemškega cesarja Sigmunda na gori Žižkov postavili Čehi velik spomenik. Temeljne kamne bodo prepeljali iz raznih krajev čehoslovaške države.

Iz Jugoslavije.

— Jubilej dela. »Učiteljski list«, glasilo jugoslovanskih učiteljskih društev v Trstu, se spominja v svoji 4. številki z dne 16. aprila v laskavih besedah »Učit. Tovariša« in njegovega letošnjega jubileja, ki ga nazivlja jubilej dela. Med drugim piše: »Šest desetletij plodonosnega dela je za njim, šestdeset let je dvigal svoj glas za potrebe slovenskega šolstva in pravice učiteljskega stanu, ki mu ni bila življenjska pot nikoli posuta z rožami. Doživel je mnogo solnčnih, a tudi senčnih ur in se razvil do današnjih dni po vsebini in obliki v list, ki je stanu in narodu v čast!«

Poziv ljubljanskemu učiteljstvu! Vsa vodstva in ravnateljstva ljubljanskih ljudskih in meščanskih šol se prosijo pobrati od onega podrejenega učiteljstva, ki želi drv za zimo od vlade, predplačilo v 3 enakih obrokih in sicer za maj, junij, julij posebej, vselej do 10. dotičnega meseca. 1 kubični meter stane 150 K. Ako misli kdo dobiti n. pr. 3 kubične metre drv, mora vplačati vsaki mesec 150 K. Drva bodo dobili samo oni, ki jih izkaže vodstvo, da so jih plačevali. Vodstva (ravnateljstva) naj tak izkaz učiteljstva z označbo stanovališča in natančno vpisano plačano vsoto denarja takoj in zanesljivo pošljejo ravnateljici Albinu Golobovi v Sp. Šiški, ki nalaga denar vsaki mesec sproti v deželni banki pod naslovom »Drva iz Črnomlja«, kakor to zahteva vladni poverjenik. Napravite za vsak mesec po 3 izvide! Tajništvo Ljub. učit. društva.

Koncert priredi na korist Učiteljskemu konviktu in dijaški kuhinji v Kranju učiteljstvo kranjskega okraja, s prijaznim sodelovanjem pevskega zbora, »Narodne čitalnice« v Kranju, in sicer: v Kranju v soboto dne 15. maja 1920 ob 1/2 9. uri zvečer v telovadnici »Sokola« — v Trzinu v nedeljo, dne 6. junija ob 4. uri popoldne v telovadnici »Sokola« — v Škofji Loki v nedeljo, dne 4. julija ob 4. uri popoldne v dvorani »Izobrazovalnega društva«.

Sporod: 1. F. Juvanec: Pastir. Moški zbor s tonskimi in baritonskimi samosplovom. 2. A. Anđel: a) O jesenske duge noči, b) Igra kolo..., c) Česi me, česi! Hrvatske narodne pesmi za mešani zbor. 3. Fr. Gerbič: a) Sijaj, lunica! b) Ozka brvica., c) Vinska. Moški zbori v slovenskem narodnem značaju. 4. a) A. Dvořak: Gori v svet odšla si ti. Zbor Rusalk pod vodo iz opere »Rusalka«. b) P. Čajkovsky: Kar vas zalih je deklet. Zbor iz opere »Onjegin«. Ženska četveroglasna zbor s spremljevanjem klavirja. 5. E. Adamič: a) Večerna pesem II. (Solnce se je skrilo...) b) Petnajst let. Mešana zbor. 6. Ch. Beriot: Koncert v a molu za gosli in klavir. 7. V. Novak: Gorski kraj. Moški zbor s tonskimi samosplovom. 8. Iv. Bartl: Potoku. Mešani zbor. — Cene prostorom v Kranju: Sedeži I., II. in III. vrste po 20 K; IV., V. in VI. vrste po 15 K; VII., VIII. in IX. vrste po 10 K; X., XI. in XII. vrste po 7 K; XIII., XIV., XV. in XVI. vrste po 4 K. Stojišče 2 K. Za dijake 1 K. Z ozirom na dobrodelni namen se preplačila hvaležno sprejemajo. Predprodaja vstopnic za koncert v Kranju v trgovini g. Ferd. Sajovica, v Trzinu v trg. g. Iv. Maljaja, v Škofji Loki v trg. g. Raf. Thalerja, Cene prostorom za koncert v Trzinu in Škofji Loki bodo razvidne v trgovinah predprodaje vstopnic in zvečer pri blagajni v koncertnih dvoranah. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Spored stane 2 K. dobi se pri blagajni.

— Koncert »Glasbene Matice« v Ljubljani. Opozarjamo na koncerta orkestralnega društva »Glasbene Matice« v Ljubljani, ki se bosta vršila v ponedeljek 10. in 17. maja v veliki Unionski dvorani. Iz sporeda omenjamo posebno Griegov klavirski koncert z orkestrom (v Ljubljani prvo izvajanje) in veliko Čajkovskijevo simfonijo »Pathétique«, ki je poleg Borodimove h-mol simf. najlepša ruska simfonija. Za koncert, ki bo nudil tudi pevske točke in točke za godalni orkester, vlada veliko zanimanje. Vstopnice in vzporedi z besedilom in razlago se dobivajo v trafikih v Prešernovi ulici.

— Pianjski vestnik začne zopet izhajati, ako se oglasi 200 naročnikov. Zaključna šte. za l. 1914. stane 5 K, naročnina za celo leto pa 40 K. Člane SPD opozarjamo, naj se vsak, kdor želi prejemati list, javi pri Osrednjem odboru »Slovenskega planinskega društva« v Ljubljani.

— Aprovizačni odbor ljubljanskega učiteljstva ima sejo v soboto 7. t. m. ob polšestih na prvi mestni ljudski šoli na Ledinu.

— Na državnem moškem učiteljskem v Mariboru je razpisano ravnateljsko mesto. Rok za vlaganje prošenj je določen do 20. maja 1920.

— Dekliška mešč. šola v Ptuj priredi dne 13. in 16. majnika »Majniški raj«. Na sporedu je: 1. Raj z loki. 2. Majniški raj (alegorična spevoigra z raji). 3. Slika: Majniški večer. Čisti dobiček prve uprizoritve se bo uporabil v prid Jugoslov. akad.

omladine, druge uprizoritve pa v prid šolske knjižnice dekl. mešč. šole v Ptuj. Irma Scheligova, ravnateljica.

— Nova obrtna šola. V Osijeku nameravajo otvoriti obrtno šolo. Začela bo s poukom najbrže že to jesen.

— Za kmetijsko šolo pri Veliki Nedelji. Na shodu JDS v Ormožu dne 18. aprila so zborovalci zahtevali, da se pričnejo takoj vse predpriprave za kmetijsko šolo pri Veliki Nedelji, da se šola more na vsak način otvoriti že to jesen.

— Zaščita dece. Ministrstvo za socialno politiko je podredilo oblastno zaščito dece in mladine za Slovenijo v Ljubljani delokrogu poverjeništvu za socialno skrbstvo. S tem je ta oddelek izgubil svojo samostojnost in bo odsej podrejen s posebno odredbo poverjeništvu za socialno skrbstvo.

— Šolskim vodstvom in posameznim naročnikom iz Koroške in bivše Štajerske, ki so naročili učne načrte pri šolskem vodstvu Stara vas-Bizelj, naznanjam, da tukajšnje šolsko vodstvo nima v zalogi teh učnih načrtov. Iste je založil pokojni tovariš Anton Skalovnik ter menim, da jih bode mogoče še dobiti pri gospe Mariji Skalovnikovi, stalni učiteljici, sedaj na dopustu v Rajhenburgu ob Savi, kamor naj izvolijo naslavljati naročila.

Ferdo Kokot, voditelj.

— Pet mest za slušatelje jugoslovanske narodnosti je rezerviral rektorat rudarske visoke šole v Krakovu, ki prične šol. leto 1920/21 dne 1. oktobra t. l. Natančnejši podatki so razvidni pri poljskem konzulatu v Ljubljani, hotel Union.

— Članarina in darila za učiteljski konvikta za leto 1920: Josip Rajšp 5 K, Domicijan Serajnik 5 K, Adolf Rozina 5 K, Micika Presker 5 K, Ivan Golob 5 K, Slavko Komac 5 K in Ana Rozina 5 K, vsi iz Ormoža. — Hvala!

Neodrešena domovina.

— r Slovenske ljudske šole v Gorici. Goriški mestni magistrat še do danes ni otvoril slovenskih ljudskih šol. Zdi se, da imajo gospodje poseben namen, da toliko odlašajo. Radi bi Slovence utrudili, da bi svojih otrok, ki so jih v sili vpisali v laške šole, ne prepisali v slovenske. Potem bi rekli: Glejte, šole smo otvorili, toda učencev ni! Če gospoda na goriškem magistratu misli o kaki slovenski popustljivosti napram njim v zadevi slovenskega šolstva, se zelo in hudo moti.

— r Nov list. V Gorici je izšel dne 20. t. m. list pod imenom »Mladika«; izhajal bo mesečno (20. vsakega meseca) ter stane do konca tekočega leta 8 lir. List je glasilo »Slovenske krščansko-socialne zveze« ter je šesti list, ki ga vzdržujejo naši rojaki onkraj demarkacijske črte.

— r Prva čitanka za hrvatske pučke škole. Pred kratkim časom je izšla v novi izdaji znana Bafova »Prva čitanka za hrvatske pučke škole u Istri«. Knjigo je v novi izdaji »uredil in pregledal« prof. dr. E. Ciubelli. Čitanka je sicer v sili in potrebi hrvatskim šolam dobro došla, ker so bile mnoge izmed njih zadnja leta skoro brez vsakih knjig, dasi so izjavili hrvatski kolegi slovesno, da take knjige kakor jo je uredil in popravil Ciubelli, ne bodo nikdar priznavali. Za zgled, kaj si je vse dovolil popravljati najnovejši hrvatski pedagog, naj služi sledeče: Pri velikih črkah »H« in »K« je bil v Bafovi prvotni izdaji stavek o kraljeviču Marku. Tenkovestnemu Ciubelliju ni bil po volji stavek »Hrabar je junak bio, najveći junak u Hrvata«, zato ga je kratkoma popravil v »Hrabar je junak bio i velik neprijatelj Turaka«. Tako ne sme ubogo istrsko-hrvatsko dete ničesar vedeti iz knjige o svojem Marku. Pripomniti je še, da ni v celi knjigi ni z eno besedo omenjeno hrvatsko ime, a na koncu knjige je — kar je samoposebi umljivo — izpuščena »Lepa naša domovina«. »Neka! Ali g. Čubelić može biti uveren, da ćemo mi našu decu ipak naučiti, da su hrvatskoga, što više, jugoslovenskog roda, naučiti ćemo ih, da ljube i naš jezik i naš narod, a preziru izdajice i poturice. A »Lepa naša domovina« učiti će se u našima školama i nadalje. To je naša narodna himna i ostati će!« pristavlja svoji kritiki nek istrski tovariš v 4 številki tržaškega »Učiteljskega lista«.

— r Laška nasilja. Poročali smo že o aretaciji tov. Fr. Jurjevčiča, šol. voditelja v Št. Vidu na Vipavskem. Vzrok aretacije je bilo petje narodnih himen pri neki pevski prireditvi, ki jo je aranžiral agilni tovariš. Aretacija tov. Jurjevčiča in prenos njegovih »državi nevarnih« kosti v Trst, vse to se je izvršilo na način, ki kaže kulturno stopnjo današnjih mogotecev v okupiranem ozemlju. Prijeli so tovariša na cesti ter ga ob belem dnevu vklenjemale, kakor najhujšega zločinca vlekli skozi domačo vas v vipavske zapore.

Od tam je moral pred jahajočimi karabinjerji korakati Jurjevčič vkleknjen proti Ajdovščini, od koder so ga prepeljali dalje v Trst. Tako tedaj širi nova oblast kulturo po našem slovenskem ozemlju. Na potu so ji zlasti naši zavedni tovariši, nad katerimi vihti svoj bič na način, ki kriči po maščevanju!

— r Matura za učiteljske kandidate in kandidatkinje je pričela v Gorici v ponedeljek, dne 26. aprila, za gimnazijce pa 3. maja, in sicer v prostorih »Malega Dema«. Izpraševalna komisija se razide že 8. maja. Kje jemljejo italijanske šolske oblasti slovenske kandidate za te izpite, ko ni v celi Gorici ni ene slovenske šole, nam je seveda velika uganka!

— r Dvoje zborovanj. Danes 6. maja zborujeta »Učiteljsko društvo za goriški okraj« v Gorici in »Slovensko učiteljsko društvo za »Istro« v Ricmanjih pri Trstu.

Učiteljski kongres.

1. jugoslovanski učiteljski kongres je torej določen končno veljavno na dan 18. julija t. l. v Beogradu.

Dolžnost naša je, da bo udeležba na kongresu s strani slovenskega učiteljstva kolikor mogoče častna in mnogobrojna.

Okrajna učiteljska društva! Stavite na program prvega našega prihodnjega zborovanja razgovor o udeležbi na kongresu.

Zbirajte potne fonde! 18. julij bo naenkrat tu in seči bo treba globoko v žep. Z manjšimi prispevki pripomorejo lahko tudi oni, ki se kongresa ne nameravajo udeležiti. Ti potni fondi ostanejo v upravi in na razpolago domačega društva.

Za omogočenje udeležitve kongresa so že dovoljene in je še pričakovati raznih ugodnosti. Iz Beograda smo dobili obvestilo, da bo znižana voznina po železnici na eno četrtino, plačati bo torej treba samo četrt voznega listka. To velja za proge državnih železnic. Glede južne železnice sporočimo takoj, čim prejmemo obvestilo.

Obrnili smo se v Beograd za razne podatke, na podlagi katerih bo mogoče izvedeti približni proračun stroškov za udeležnike.

Potovanje na kongres s povratkom, nato en dan odmora, dneve kongresa, je treba skupno računati 7—8 dni.

Prijave pričemo zbirati takoj. Kdor se je že odločil, naj se prijavi takoj, najkasneje pa do 1. junija, da preskrbimo pravočasno legitimacije za vožnjo, oskrbimo glede prenočevanja itd.

Pod to rubriko bomo podajali od časa do časa potrebne informacije.

Prijave sprejema in vse potrebne informacije daje — Strokovno tajništvo Zaveze v Ljubljani (Učiteljska tiskarna).

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 1. aprila t. l. razpisuje podpisano vodstvo službo

urednika »Učiteljskega Tovariša«.

Prijave za to službo z navedbo zahtev glede plače je vložiti pri podpisnem vodstvu najpozneje do

20. maja 1920.

Službo bo nastopiti dne 1. junija 1920. Razume se, da velja glede službe enakopravnost učiteljev in učiteljic.

Kdor želi kakih posebnih informacij, naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva.

V Ljubljani, dne 2. maja 1920.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Vil. Rus.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.
(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918.)

LII izkaz.

Po 9750 K: Šola Sv. Lovrenca na Drav. polju. Prispevali so od drag. doklade; Gassenburger Stefan 22-50 K, Sel Ivan 25 K, Nežica Mlakarjeva 22-50 K in Marija Osenjakova 27-50 K. Po 95 K: Lina Mikuševa—Zavrče. Darovali so: Križ Anton 30 K, Ela Križeva 20 K, Ela Krušičeva 20 K in Lina Mikuševa 25 K. Po 20 K: Milka Pavlinova—Radence, p. Stari trg pri Kočevju. Po 10 K: Bojce, Požar in Senica — Št. Peter, Sav. Dollina; Milena Žunova, Žel Janko in Stumpf Dragorad — Marija Snežna; Stefanija Čehova in Bohinec Edvard — Ljubljana, Sp. Šiška; Verena Valenčakova—Sv. Jurij v S. g. (preostanek poštnine odposlanih »Zvončkov«). Po 6 K: Jospina Smoletova—Sv. Gora, p. Vače pri Litiji. — Današnji izkaz 308 K. Prej izkazanih 20-181K, Skupaj 20-489 K.

Ivan Petrič,
Ljubljana, VII., Gasilska c 172.

Listnica uredništva.

Janko Ž.: Radi današnjega »Listka« morali Vaš članek odložiti za prihodnjo številko. Pozdravljeni! I. U.: Pride prihodnjic na vrsto!

Učiteljskim društvom!

Za leto 1920 znaša Zavezina članarina 120 K. Članarina se plačuje potom domačega društva Zavezinemu blagajniku v Kranju. — Vse izpremembe (prirastek, izstop oz. preselitev) je javiti takoj vodstvu Zaveze v Ljubljani, preselitev in znesek vplačane članarine tudi novemu društvu. To društvo naj tudi takoj sporoči vodstvu novi prirastek s točnim naslovom in kje je bil preje včlanjen. — Kdor le more, naj odšteje takoj celoletno članarino. — Društvo je odgovorno za prijavljene člane. — Pojasnila o Zavezi daje strokovno tajništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna. — Liste reklamirajte takoj, ne pa šele po preteku več mesecev. — Popotnik izhaja četrtletno. — Za neorganizovane znaša Popotnikova naročnina 30 K, Učit. Tovariša 40 K in Zvončka 20 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna

Št. 555/P.

Razpis službe.

Sv. Marko niže Ptuj, šestrazredna ljudska šola z eno vzporednico, nadučiteljska in 1 učiteljska služba v stalno nameščenju.

Redno opremljene prošnje do 31. majnika 1920 kraj. šolskemu svetu Sv. Marko niže Ptuj.

Okrajni šolski svet ptujski.
Ptuj, dne 26. aprila 1920.

Predsednik:

Dr. Pirkmaier m. p.

Št. 189/20.

Razpis službe.

Središče, šestrazredna ljudska šola, dve učiteljski mesti, eno le za moške prosilce, v stalno nameščenju.

Redno opremljene prošnje do 31. majnika 1920 krajnemu šolskemu svetu v Središču.

Okrajni šolski svet ormoški.
Ptuj, dne 30. aprila 1920.

Predsednik:

Dr. Pirkmaier m. p.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. marca 1920 K 125.303-69.

Hranilne vloge se obrestujejo
po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 1 K se ne odgovarja.

Spominjajte se rezervnega sklada »Zaveze«!

Doprni kip v naravni velikosti
blagovestnika Jugoslovanske Matice
SIMONA JENKA
po originalu prof. ALOJZIJA REPIČA
proda za komad po 100 K
Učiteljska tiskarna v Ljubljani
Frančiškanska ulica št. 6.

Važno za vsa narodna kulturna društva.

Knjigarna »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani

Frančiškanska ulica 6.

se priporoča za nabavo vsakovrstnih znanstvenih in leposlovnih knjig, mladinskih spisov in šolskih potrebščin.

Dokler traja zaloga priporočamo osobito sledeče knjige: po znižanih cenah:

Dr. Oswald: Srednješolska vzgoja po K 6—
G. Majcen: Metodika zemljepisnega pouka " 3—
Ant. Rudež: »Gluhonemi«. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojeslovja " 5—

Nadalje:

Slike regenta Aleksandra, lepo izvršene, vel. 50×68 cm 20—
Črnilo za šole in urade v steklenicah po 1 liter 14—
" " " v manjših steklenicah 5-70
Rdečilo " " " v malih steklenicah 2-50